

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 397/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Israelin hallituksen suunnitelmasta liittää Länsiranta osaksi Israelia

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Veronika Honkasalon /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 397/2020 vp:

Mikä on Suomen hallituksen kanta Israelin suunnitelmaan liittää Länsiranta osaksi Israelia,

millaisiin toimenpiteisiin Suomen hallitus aikoo ryhtyä oma-aloitteisesti ja osana Euroopan unionia tämän suunnitellun vakavan kansainvälisen oikeuden rikkomuksen haastamiseksi ja

mikäli Israel päättää toteuttaa Länsirannan alueiden laittoman liittämisen, tukeeko hallitus Israeliin kohdistuvien pakotteiden tai rajoittavien toimenpiteiden, kuten Israelin Länsirannan laittomista siirtokunnista peräisin olevien hyödykkeiden tuontikiellon, käyttöönottoa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomella on pitkäaikaiset ja monipuoliset suhteet niin Israeliin kuin palestiinalaishallintoonkin. Näillä suhteilla on merkitystä myös haettaessa ratkaisua Lähi-idän konfliktiin. Tämän konfliktin ratkaisemisessa avainasemassa ovat kuitenkin osapuolet itse ja lisäksi kansainvälinen yhteisö laajasti.

Suomi toimii tiiviisti osana Euroopan unionia ja laajemman kansainvälisen yhteisön kanssa haakeakseen oikeudenmukaista, kestäväää sekä kansainvälisen oikeuden mukaista rauhaa Lähi-itään. Hallitus pitäisi tämän vuoksi hyvänä muun muassa Lähi-idän kvartetin (EU, YK, Yhdysvallat, Venäjä) aktiivisempaa roolia ja sen yhteistyön vahvistamista muun muassa Arabiliiton kanssa. On huomattava, että Israelin ja Palestiinan välisellä konfliktilla on merkitystä koko alueen vakauden kannalta.

Suomi, osana kansainvälistä yhteisöä ja EU:ta, ei tunnusta Israelin vuodesta 1967 miehittämää Länsirantaa osaksi Israelin valtioaluetta. Suomi katsoo, että jokaisesta muutoksesta vuoden 1967 sotaa edeltäneisiin rajoihin on Israelin ja palestiinalaishallinnon yhdessä neuvoteltava ja kummankin osapuolen on hyväksyttävä mahdolliset muutokset.

Koko EU:n yhteisesti hyväksytyt kannat koskien Lähi-idän rauhanprosessia on todettu muun muassa Neuvoston päätelmissä 18.1.2016 ja 20.6.2016. YK on todennut kansainvälisen yhteisön peruslinjat tähän konfliktiin useissa päätöslauselmissaan. Vuoden 1967 sodan päätyttyä annettu pää-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 397/2020 vp

töslauselma 242 määrittelee kansainvälisen yhteisön peruslinjat ja vaatii Israelia vetäytymään Palestiinan alueelta. YK:n turvaneuvoston päätöslauselma 2334 vuodelta 2016 puolestaan toteaa Israelin siirtokuntatoiminnan kansainvälisen oikeuden vastaiseksi.

Mikäli Israel yksipuolisella ilmoituksellaan liittäisi osia Länsirannasta itseensä, olisi tämä voimakeinojen käyttöä ja sellaisena kansainvälisen oikeuden vastainen toimi. Kansainvälinen oikeus määrittelee alueen liittämisen (annexation) kansalliseksi toimeksi (esim. lainsäädäntö), jolla valtio yrittää ulottaa oman valtiollisen suvereniteetinsä alueeseen, jonka tosiasiallisen hallinnan se on saanut ei-konsensuaalisesti eli voimakeinoin. Annektointi on siten YK:n peruskirjan voimankäyttökiellon vastainen toimi. Se ei voi toimia perusteena lailliselle aluesaannolle.

Muilla valtioilla on velvollisuus olla tunnustamatta liittämistä tai sen seurauksia laillisiksi. Liittäminen rikkoisi lisäksi palestiinalaisten itsemääräämisoikeutta. Kuten voimankäytön kieltoa, myös kansojen itsemääräämisoikeutta pidetään kansainvälisen oikeuden pakottavana normina. Suomi ei näin ollen voisi hyväksyä Israelin suorittamaa Länsirannan tai sen osien annektointia.

Kun Israelissa käytiin parlamenttivaalikampanjaa vuosina 2019–2020 kahteen kertaan uusittuihin vaaleihin liittyen, eri poliittiset toimijat Israelissa esittivät ajatuksia Länsirannan osien annektoinnista tai Länsirannalla olevien, kansainvälisen oikeuden valossa laittomien siirtokuntien laajentamisesta. Euroopan unioni on tuominnut lausunnot, silloin kun niitä on esittänyt virallista Israelin valtiota edustava taho. Siirtokuntatoiminta on tuomittu viimeksi erillisellä kansallisella lausunnolla 22.11.2019. Unionin ulkosuhteiden korkean edustajan Borrellin lausunto 18.5.2020 heijastaa EU:n jäsenvaltioiden yhteisiä, pitkäaikaisia kantoja ja oli oikea-aikainen. Siinä ilmaistaan huoli 20.4.2020 solmitussa hallitussopimuksessa sekä pääministerin virkaanastujaispuheessa 17.5.2020 ilmaistusta aikeesta tuoda annektoinnit uuden hallituksen käsiteltäviksi.

Suomi on myös ottanut esille näkemyksensä yksipuolisten toimien haitallisuudesta rauhanprosesseille kahdenvälisissä kontakteissaan Israelin hallinnon edustajien kanssa.

Euroopan unionin ulkoministerit ovat keskustelleet Lähi-idän rauhanprosessista viimeksi ulkoasiainneuvoston videokokouksessa 23.3.2020 sekä 15.5.2020 epävirallisessa videokokouksessa.

Yleinen näkemys näissä keskusteluissa on ollut, että kansainvälisen oikeuden vastaiset annektoinnit tulisi estää ennalta käymällä asiasta vuoropuhelua asiaan liittyvien tahojen kanssa, joista tärkein on Israelin uusi hallitus. Suomen toiminta osana Euroopan unionia tulee jatkossakin olemaan tärkeää. Samalla on tärkeää tiivistää yhteydenpitoa konfliktin osapuoliin, Israeliin ja palestiinalaishallintoon, mutta myös muihin konfliktin kannalta tärkeisiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin sekä Lähi-idässä kuin alueen ulkopuolellakin. Erityisesti YK-järjestelmällä on suurta merkitystä etsittäessä ratkaisua Israelin-Palestiinan konfliktiin.

Helsingissä 4.6.2020

Ulkoministeri Pekka Haavisto